

Provincie Noord-Holland
t.a.v. mevrouw. R. Luchtenburg
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Sassenheim, 15 februari 2018
Referentienummer: 1030959, zienswijze planstudie Duinpolderweg

Geachte mevrouw Luchtenburg,

Hierbij stuur ik u de zienswijze van het CultuurHistorisch Genootschap Duin- en Bollenstreek (CHG) inzake de planstudie Duinpolderweg en het voorlopig voorkeursalternatief van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland en Zuid-Holland.

Het CHG verenigt 17 historische verenigingen, stichtingen, musea, buitenplaatsen, landgoederen en kastelen in de Duin- en Bollenstreek op het gebied van landschap, erfgoed, cultuurhistorie en historisch groen. Onze missie is het behouden en beschermen van het wereldwijd unieke karakter van de Duin- en Bollenstreek.

Het CHG is zeer verontrust over de gevolgen van het door Gedeputeerde Staten van de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland voorgestelde voorkeurstracé (Zuidvariant) voor de Duinpolderweg en ook over de gevolgen van een mogelijke wijziging naar de Middenvariant, zoals daar door Holland Rijnland en de betrokken gemeenten om gevraagd wordt.

Wij verzetten ons tegen ruimtelijke reservering voor een verbinding tussen de N208 en de N206 omdat nut en noodzaak hiervoor niet zijn aangetoond.

Onze voorkeur gaat uit naar de variant NOG Beter 2.0, omdat die voor landschap, cultuurhistorie, landbouw en de toeristische aantrekkelijkheid van de Duin- en Bollenstreek veruit de minst schadelijke variant is en de minste kans biedt op verstedelijking van de streek.

In onderstaande Zienswijze geven wij hierop een toelichting.

Inhoudsopgave Zienswijze CHG

A. Onderzoek en procedure	p. 2
B. Nut en noodzaak	p. 2
C. Landschap en cultuurhistorie	p. 3
D. Economie en toerisme	p. 5
E. Verstedelijking	p. 8
F. Voorkeur CHG: NOG Beter 2.0, verbreding N207 en ontsluiting Heemstede	p. 9
Samenvattend standpunt CHG	p. 9
Bijlage: Landschappen en cultuurhistorie m.b.t. de Duinpolderweg	p. 10

A. Onderzoek en procedure

Procedure rond de 7 varianten

Wij constateren dat de 7 varianten, die in de MER-studie zijn onderzocht, zijn teruggebracht tot 2 varianten: de Zuidvariant (voorlopig Voorkeurstracé GS) en de Middenvariant. In deze varianten zijn losse onderdelen van de 7 varianten gecombineerd. De twee overgebleven varianten zijn beoordeeld met behulp van een zogenaamde “Gevoeligheidsanalyse”, maar zijn niet zelf op hun effecten getoetst. Wij verzoeken u deze vergelijking in de Project-MER alsnog te maken.

Samenstelling Adviesgroep

De samenstelling van de Adviesgroep Bereikbaarheid Bollenstreek-Haarlemmermeer/DPW is verre van evenwichtig geweest, terwijl aan hun oordeel veel gewicht is gegeven. Van de 10 deelnemende organisaties in de Adviesgroep zijn er 4 vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, 1 van de agrarische sector, 3 van Dorpsraden in de provincie Noord-Holland, 1 van de Stichting Spoorvariant Nee en 1 van het Platform Nog Beter. Deze laatste organisatie had in de Adviesraad slechts één stem, terwijl dit Platform 8 aangesloten organisaties moest vertegenwoordigen. Dit is geen eerlijke verhouding. Bovendien behartigt slechts één van die tien organisaties de belangen van een gedeelte van Hillegom, terwijl alle varianten van het tracé over Hillegoms grondgebied lopen. Er is veel gepraat over het gebied, maar met een te kleine en eenzijdig samengestelde vertegenwoordiging uit het gebied.

Bovendien vragen wij ons af waarom het CultuurHistorisch Genootschap, dat al meer dan 20 jaar de ruimtelijke ontwikkelingen in de Duin- en Bollenstreek volgt, niet is uitgenodigd deel te nemen aan de Adviesgroep. Wij hadden het proces vanuit onze expertise op het gebied van landschap en erfgoed van de Bollenstreek graag van binnenuit gevolgd.

Geen openbaarheid

Zowel de leden van de Stuurgroep Duinpolderweg als de leden van de Adviesgroep moesten zich houden aan geheimhouding. Daardoor moesten zij besluiten nemen zonder dat zij vooraf hun achterban konden raadplegen. Ook de vergaderstukken en notulen van de beraadslagingen waren en zijn geheim. Op deze manier heeft het democratische proces zich volledig aan de waarneming van de bevolking van Hillegom en de Bollenstreek onttrokken.

De MER-rapportage is pas na zeer lang aandringen openbaar gemaakt, waardoor de voorbereidingstijd voor deelnemers aan het besluitvormingsproces, maar ook voor gemeenteraadsleden en hun achterban veel te kort is geweest. Door dit alles zijn de gemeenteraden en belangenorganisaties veel te weinig en veel te laat in het proces betrokken.

B. Nut en noodzaak

Geen nut en noodzaak

Uit de MER-rapportage is gebleken dat er geen nut en noodzaak is voor het aanleggen van een weg tussen N206 en N08. De verkeersproblemen spelen zich af op veel verschillende plekken. Die lokale problemen zijn niet allemaal op te lossen door de aanleg van één weg ten noorden van Hillegom. In het belang van landschap, cultuurhistorie, landbouw, natuur, de kleinschaligheid en toeristische aantrekkelijkheid van het gebied en de leefbaarheid is het veel minder ingrijpend om lokale problemen op te lossen met lokale oplossingen.

Geen samenhang autoverkeer en openbaar vervoer

Uit de MER-procedure en uit uw voorstel blijkt op geen enkele manier hoe de provincies denken over de samenhang tussen de ontwikkeling van het autoverkeer en het openbaar vervoer in het

gebied. In de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG) van de 6 Greenport-gemeenten, die in 2016 nogmaals is bekrachtigd, staat dat er een geactualiseerd Programma Ontsluiting Greenport moet komen, zowel voor het openbaar vervoer als voor het wegverkeer (Maatregelenpakket Middengebied en Duinpolderweg). Hierin moet ook de versterking van de oost-west-verbindingen worden meegenomen (het zogenaamde "sportenproject" van de Economische Agenda Bollenstreek). De nu voorgestelde maatregelen zijn hier slechts een onderdeel van, maar wij missen de samenhang met het openbaar vervoer.

C. Landschap en cultuurhistorie

In het deelrapport Ruimtelijke Kwaliteit worden de cultuurhistorische waarden van de Duin- en Bollenstreek terecht omschreven als een cultuurhistorische schatkamer. Het zoekgebied van de Duinpolderweg tussen Hillegom, De Zilk, Vogelenzang en Bennebroek heeft unieke landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Op slechts enkele kilometers van kust tot Ringvaart vinden we duinen, zanderijlandschappen op strandwallen, met daartussen nog restanten van niet-afgegraven duinen en hoge wegen, bollenvelden in de strandvlakte en veenweidegebieden nabij de Ringvaart. Het gebied maakt sinds 2017 deel uit van het nieuwe Nationaal Park Hollandse Duinen. Elk van deze karakteristieke landschapstypen heeft eigen kenmerken en cultuurhistorisch waardevolle elementen. Compensatie van cultuurhistorische waarden elders in het gebied is niet mogelijk, doordat deze waarden juist vanwege hun geschiedenis gebonden zijn aan de locatie waar ze zich bevinden.

De aanleg van de Duinpolderweg heeft vergaande consequenties voor het landschap. Zowel de Zuidvariant als de Middenvariant doorsnijdt diverse karakteristieke landschapstypen, elk met hun eigen specifieke cultuurhistorische en landschappelijke waarden.

Bovendien wordt bij doortrekking van de weg naar het westen een belangrijk bollenteeltgebied onttrokken aan het bollenareaal en lopen de openheid en de toeristische aantrekkelijkheid van het gehele gebied gevaar.

Hiaten in het MER-onderzoek

In het Deelrapport Ruimtelijke Kwaliteit van het MER-onderzoek (p. 206) wordt een globale beschrijving van het voor de Duin- en Bollenstreek karakteristieke zanderijlandschap gegeven. Deze beschrijving is echter zeer summier, niet compleet en de informatie klopt ook niet allemaal. Daardoor zijn de conclusies over de effecten van de Duinpolderweg op landschap en cultuurhistorie ook niet altijd juist.

Zo wordt gesteld dat "de oorspronkelijke parallelle ligging van strandvlakten en strandwallen vooral in het zuidelijke deel van de Bollenstreek" herkenbaar is, maar deze kwalificatie is evenzeer van toepassing op het gebied tussen Hillegom en Bennebroek.

In het rapport staat ook dat "deze zanderijlandschappen vooral heel karakteristiek zijn langs de westrand van de strandwal Sassenheim-Lisse en ter plaatse van de voormalige Oosterduinen bij Noordwijkerhout." Dit kan net zo goed gezegd worden van het zanderijgebied ten noorden van Hillegom (Pastoorlaan, Nieuweweg, 1^e Loosterweg, Margrietenlaan) en van het zanderijgebied ten oosten van de N208, waar op de oostelijke strandwal al in de 19de eeuw bollenvelden zijn aangelegd bij de Zandlaan, Winterrustlaan, Bethlehemlaan.

In de opsomming van nog niet afgegraven duinbossen op de strandwal ontbreekt het Lokhorsterduin, dat nota bene in het zoekgebied ligt. Het wordt op p. 206 "het bosje van de Tillenbergh" genoemd, maar het gebied de Tiltenberg is een niet-afgegraven deel van het duinbos op de strandwal, dat door de onderzoekers niet als zodanig is herkend.

Zie voor een uitgebreidere beschrijving van de landschappen en cultuurhistorie in het zoekgebied de Bijlage: Landschappen en cultuurhistorie m.b.t. de Duinpolderweg (p.10).

Landschappelijke effecten van de Zuidvariant

De Zuidvariant doorsnijdt het natuur- en recreatiegebied **Weerlanerpolder** in Hillegom. Deze polder heeft een natuur- en recreatiebestemming gekregen en in 2014 zijn er struinpaden, wandel-, fiets-, en ruiterspaden aangelegd. De voorheen ongerepte polder is ingericht als wandelpark met paadjes en tientallen hekjes. De oorspronkelijke verkavelingsstructuur van het middeleeuwse slagenlandschap is hierdoor aangetast. Dit heeft de cultuurhistorische waarde van de Weerlanerpolder verminderd, met name die van het zuidelijk deel. De open agrarische ruimte heeft bovendien een ander aanzicht gekregen door de bouw van een manege in de polder. De Zuidvariant zal het recreatiegebied aan de zuidkant doorsnijden, maar uit cultuurhistorisch oogpunt is deze polder toch al verloren.

Landschappelijke effecten van de Middenvariant

Holland Rijnland is voorstander van de Middenvariant. Deze variant is echter uit oogpunt van landschap en cultuurhistorie nog slechter dan de Zuidvariant, want die tast de **Oosteinderpolder** aan. Deze polder met zijn middeleeuwse slagenlandschap en slotenpatroon is in cultuurhistorisch opzicht veel waardevoller dan wat er van de Weerlanerpolder nog over is, juist omdat de Oosteinderpolder niet is ingericht als recreatiegebied. Het verkavelingspatroon in deze polder is nog nagenoeg volledig intact.

Sommige bestuurders zijn van mening dat bij de Middenvariant de Oosteinderpolder niet wordt doorsneden als de weg vlak langs de Oosteindervaart komt. Zij baseren zich daarvoor op het MER-onderzoek, waarin op p.206 staat: "Door de randligging van de weg bij de polder en de achtergrond van de lintbebouwing van de Oosteinderlaan is de impact op de beleving van de polder beperkt." Dit is niet juist, want precies op de locatie van de Middenvariant, vlak ten noorden van de Oosteindervaart, is het poldergebied het meest bijzonder. Daar komt de oude watergang, de Leeck of Molensloot, uit in de Oostereindervaart. De locatie van de middeleeuwse, in 1932 gesloopte Oosteinderpoldermolen is in het landschap nog heel goed herkenbaar. Vanaf de Oosteinderlaan is er nu vrij uitzicht over de Oosteinderpolder naar Bennebroek. Dat uitzicht is weg als daar de Duinpolderweg vlak langs de vaart loopt.

Aanleg van de weg direct ten noorden van de Oosteindervaart is funest voor de cultuurhistorische waarden en voor de recreatieve beleving van de polder.

Vanzelfsprekend is een nog noordelijker tracé, midden door de Oosteinderpolder, met een doorsnijding van het gebied Oostduin, Zandlaan en Winterrustlaan, uit landschappelijk en cultuurhistorisch oogpunt helemaal uit den boze!

Landschappelijke effecten bij doortrekking van de weg naar het westen

Bij doortrekking van de Duinpolderweg van de N208 naar het westen zal grote schade worden aangericht aan het landschap. Dit geldt zowel voor de Zuidvariant als voor de Middenvariant.

Die conclusie blijkt ook ondubbelzinnig uit het MER-onderzoek, waarin staat (p. 214):

"Het alternatief "Midden" doorsnijdt veel open ruimtes en zichtlijnen in het Bollengebied en de polders. Dit tast de beleving van het landschap in ernstige mate aan. Het alternatief "Zuid" doorsnijdt een aantal karakteristieke structuren in het Bollengebied. Dit tast de beleving van het landschap in ernstige mate aan. Het alternatief NOG Beter 2.0 doorsnijdt de landschappelijke structuren beperkt tot niet en tast de beleving niet aan."

Het authentieke landschap van de noordelijke Bollenstreek verandert door de Duinpolderweg in een verkeerslandschap, met een brug over de Leidsevaart die het authentieke karakter van de trekvaart en het omliggende agrarisch gebied aantast. Een weg die met fly-overs de bestaande wegen kruist, doorbreekt historische zichtlijnen. De beleving van het kleinschalige open landschap wordt hierdoor ernstig aangetast.

Het agrarisch landschap tussen het Lokhorsterduin en de Pastoorslaan verandert hierdoor ingrijpend. Door afsluiting van wegen wordt de recreatieve verbinding van Hillegom met het waardevolle en aantrekkelijke bollengebied bij Vogelenzang en de Tiltenberg onmogelijk. Als de weg ten noorden van de Tiltenberg komt te lopen, wordt het ongerepte bollengebied ten noorden van de Tiltenberg bij de 2^e Doodweg ernstig aangetast.

Effecten op de cultuurhistorie

In het cultuurhistorisch gedeelte van het MER-onderzoek worden de varianten vrijwel uitsluitend beoordeeld op hun impact voor monumenten. Voor aanleg van de weg volgens de Zuidvariant hoeven inderdaad geen (rijks)monumenten te worden gesloopt; de weg schampt daar in alle varianten precies langs. Bij de Zuidvariant wordt de waardevolle lintbebouwing langs de Weeresteinstraat, bestaande uit villa's van bloembollenkwekers- en exporteurs, doorsneden. Bij de Middenvariant wordt, zoals hierboven al is beschreven, de locatie van de slingerende Leeck ofwel Molensloot in de Oosteinderpolder doorsneden.

Bij de variant NOG Beter 2.0 wordt op cultuurhistorisch gebied geen schade aangericht omdat de weg gebruik maakt van de bestaande Weerlaan.

Behalve rijks- en gemeentelijke monumenten zijn in de Bollenstreek ook nog vele cultuurhistorische landschapselementen te vinden, zoals hoge wegen, bollenschuren, beuken- en meidoornhagen, koebosjes, sloten etc. Zie hiervoor de digitale Cultuurhistorische Atlas Duin- en Bollenstreek (www.cultuurhistorieduinenbollenstreek.nl).

Deze cultuurhistorische elementen verliezen aan waarde als het omliggende landschap wordt aangetast, omdat zij aan dat landschap voor een deel hun betekenis ontleenen.

Effecten voor natuur, flora en fauna

Ook op het gebied van Natuur vertoont het MER-onderzoek hiaten. In het Deelrapport Natuur ontbreekt in het overzicht van houtopstanden het Lokhorsterduin in Hillegom. Dit is vreemd, want het hele zuidelijk gedeelte van dit duinbos op de strandwal is ongerept. Bovendien zijn in het Lokhorsterduin nog laanstructuren met zeer oude bomen aanwezig, die dateren van het gebruik als landgoed in de 18de en 19de eeuw.

Wat betreft de aanwezigheid van vogels bevreemdt het ons dat de Weerlanerpolder wél als belangrijk weidevogelgebied wordt aangemerkt, terwijl dat niet het geval is voor de Oosteinderpolder. Dit heeft consequenties voor de tabel over het ruimtebeslag op weidevogelgrasland (p. 200), waarin geconstateerd wordt dat de Zuidvariant voor het weidevogelareaal slechter uitpakt dan de Middenvariant. Die conclusie is volgens ons onjuist. Verder missen wij in de rapportage bij de vogels de specifieke bollenvogels, zoals de veldleeuwerik, de gele kwikstaart en de patrijs. Deze kwetsbare vogelsoorten, die voorkomen op de rode lijst, broeden in de bollenvelden en hebben daar langer rust dan in de weidegebieden. Daardoor komen deze soorten juist in de bollengebieden voor. Niet alleen de doorsnijding van graslanden, ook de verkleining en doorsnijding van het bollenareaal zal voor deze vogelsoorten gevolgen hebben.

D. Economie en toerisme

MER-onderzoek en het bollenareaal

In het MER-onderzoek zijn de varianten onderzocht op hun effecten voor de landbouw. Bij de beschrijving van de grondsoorten op p. 284 wordt een fout gemaakt bij het bollengebied ten oosten van de N208. Daar staat dat het hier "opgevaren gronden" betreft, waarbij een zandlaag over het veen is aangebracht. Dit is onjuist.

Het gebied Oostduin tussen N208 en de Zandlaan bevat kalkrijke zanderijgronden (Zie de Bodemkaart uit 1952 in de Bijlage). Zelfs in het gebied ten oosten van de Zandlaan komen nog goede bollengronden voor, doordat gedeelten daar later zijn omgedregd.

In paragraaf 9.2.1.2 (p. 286) wordt de volgende toekomstontwikkeling van de Bollenstreek geschetst: “Indien de Duinpolderweg niet worden aangelegd zal in eerste instantie er weinig veranderen aan het landbouwkundig gebruik van gronden. Veel hoog gekwalificeerde bollengrond wordt min of meer beschermd door compensatieverplichtingen en hoge afkoopsommen bij bestemmingsverandering. Daardoor zal het bollencomplex voorlopig blijven bestaan en zal het gevecht om de ruimte doorgaan en het gebied toch door economische groei en verandering van bestemmingen op overige gronden eerder of later op verkeersgebied dichtslibben.”

Wij delen dit beeld van de ontwikkeling van de Bollenstreek niet; de aannames zijn onjuist en wij vinden dat dergelijke meningen niet thuishoren in een onafhankelijk MER-onderzoek.

Bovendien gaat dit voorbij aan de afspraken voor compensatie van bollengronden die in de Bollenstreek gelden. De bollengronden zijn hierdoor niet “min of meer” beschermd, maar er zijn harde afspraken over gemaakt.

Gevolgen voor het bollenareaal

Het landschap van de Duin- en Bollenstreek is een belangrijk productiegebied voor bloembollen en huisvest al meer dan anderhalve eeuw een agrarische topsector, die zonder subsidie draait.

Niet alleen het ruimtebeslag van de Duinpolderweg zelf zal ten koste gaan van de hoeveelheid goede bollengrond. De kans is ook groot dat de doorsneden of ingesloten percelen voor agrariërs niet meer rendabel zijn. Moderne bollenbedrijven zijn gebaat bij schaalvergroting. Elke doorsnijding of andere maatregel die leidt tot verkleining van de oppervlakte en de bereikbaarheid van de percelen zal ten koste gaan van een rendabele bedrijfsvoering en daardoor uiteindelijk tot het verlies van bollenareaal.

In 1996 is een minimum-areaal van 2625 hectare eersteklas bollengrond in de Duin- en Bollenstreek veiliggesteld in het Pact van Teylingen. Dit is de ondergrens voor het bollenareaal dat nodig is als basis voor het gehele greenportcomplex. Dit bollencomplex betreft niet alleen de teelt, handel en export van bloembollen, maar ook toeleveringsbedrijven, transport en logistiek, techniek, onderzoek, onderwijs, marketing, toerisme etc.

Deze afspraak over de toekomst van de Bollenstreek is verwerkt in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG), vastgesteld in 2009, herzien in 2016. Het minimaal benodigde bollenareaal in de Bollenstreek van 2625 hectare staat in de ISG vermeld en er zijn strikte regels voor de compensatie van bollengrond. Deze afspraken worden nauwlettend bewaakt door de Greenport-gemeenten en de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM).

Compensatie van bollengrond

De conclusie van het Landbouwkundig MER-onderzoek is dat zowel de Middenvariant als de Zuidvariant veel verlies van bollengrond met zich meebrengen en dat veel bollenpercelen worden doorsneden. Daar komt bij dat het bollengebied tussen Hillegom, De Zilk, Vogelenzang en Bennebroek nog relatief open is, zonder veel bedrijfsbebouwing, woningen of kassen, waardoor het ook voor toeristen aantrekkelijk is.

Het alternatief Nog Beter 2.0 raakt geen bollengrond en scoort alleen licht negatief op doorsnijding van overige landbouwgrond.

In het MER-onderzoek (p. 305) wordt het aantal doorsneden percelen met elkaar vergeleken om te bepalen welke variant de meeste schade toebrengt. Wij vinden het vreemd dat hierbij de aantallen doorsneden en onbereikbare percelen worden geteld, terwijl beter gekeken kan worden naar de totale oppervlakte van het verlies aan bollengrond dat hiermee gemoeid is. Bovendien brengt doorsnijding van percelen altijd verrommeling met zich mee.

In het MER-onderzoek wordt bovendien geen woord gewijd aan de manier waarop het verlies aan bollengronden als gevolg van de Duinpolderweg binnen de Bollenstreek gecompenseerd zou moeten en kunnen worden. Hoe denken de gemeenten en provincies de compensatie van bollengronden op te lossen?

Het gebied ten noorden van De Zilk en Hillegom bevat veel eersteklas hyacintengronden op de afgegraven strandwal, die precies de juiste korrelstructuur en waterhuishouding hebben, die nodig zijn voor de teelt van met name hyacinten.

Deze bollengronden zijn binnen de Bollenstreek niet of zeer moeilijk te compenseren. En als er al locaties met de juiste omvang voor compensatie worden gevonden, zullen weer andere landschappen hiervoor opgeofferd moeten worden.

Gevolgen voor het toeristisch bollenlandschap

In het MER-onderzoek wordt als positief effect van de Duinpolderweg aangevoerd dat een snelle bereikbaarheid van de Bollenstreek gunstig is voor toeristen en recreanten. In deze redenering wordt eraan voorbij gegaan dat de Bollenstreek toeristisch juist zo bijzonder is door de kleinschaligheid van het landschap, de afwisseling tussen veelkleurige bollenvelden en de andere kwaliteiten van het gebied (duinen, landgoederen, trekvaart etc).

Juist deze kleinschaligheid maakt de recreatieve routes door het duin- en bollengebied aantrekkelijk. Deze recreatieve wandel-, fiets- en vaarroutes in het bollengebied lopen door aanleg van de Duinpolderweg gevaar, terwijl het nu juist de bedoeling van de samenwerkende Bollenstreek-gemeenten is om deze routes in het kader van landschap, erfgoed en recreatie aantrekkelijker te maken en de kwaliteit ervan te verhogen (plan Bloeiende Bollenstreek).

In de Zuidvariant kruist de Duinpolderweg op veel punten bestaande wegen, zoals de Noorder Leidsevaart, Pastoorslaan en 1^e Loosterweg. Hierdoor wordt de landschappelijke uitstraling van bestaande routes in het bollenlandschap ernstig aangetast. Dit zal negatieve effecten hebben op recreatie en toerisme.

De 1^e Loosterweg, die aan de westrand van de strandwal loopt, is een belangrijke noord-zuid-verbinding in het recreatieve verkeer. Dit geldt evenzeer voor de weg langs de Leidsevaart. In de Middenvariant worden de 2^e Doodweg, de Noorder Leidsevaart en de 1^e Loosterweg zelfs afgesloten waardoor een belangrijke recreatieve fietsroute door het bollengebied tussen Hillegom, De Zilk en Vogelenzang wordt doorgeknipt.

Als de trekvaart door een weg met een viaduct wordt gekruist ervaren recreanten en toeristen het landschap niet meer als een agrarisch landschap, maar als een verkeerslandschap.

Recreanten en toeristen doorkruisen het gebied liever zelf op de fiets dan dat zij in touringcars via de Duinpolderweg snel op en neer naar de Keukenhof worden vervoerd.

Maatschappelijke Kosten-Baten-Analyse (MKBA)

In de MKBA staan zo veel aannames dat de conclusies ervan betwistbaar zijn.

Zo is bij het kapitaliseren van de effecten van de Duinpolderweg vergeten dat het landschap van de Bollenstreek niet alleen een productielandschap is, maar ook een recreatief en toeristisch landschap met een wereldwijd uniek karakter en een economische en toeristische impact die van grote nationale en internationale betekenis is.

De Hollandse bloemencultuur bepaalt het imago van Nederland. De Duin- en Bollenstreek met zijn sterke, landschappelijke kenmerken wordt in binnen- en buitenland beschouwd als het nationale erfgoed van onze bloemencultuur. Als de betere bereikbaarheid van het gebied ten koste gaat van het landschap zouden die cijfers wel eens heel anders kunnen uitpakken.

Bovendien wordt er in de MKBA (p.311) ten onrechte van uitgegaan dat bloembollen via Schiphol Nederland verlaten. Bloembollen gaan echter niet met het vliegtuig en ook de meeste snijbloemen van bloembollen gaan in vrachtwagens via de weg naar de klant.

E. Verstedelijking

Karakter van de Bollenstreek

De verkeersdeskundigen geven aan dat de wegenstructuren van de Duin- en Bollenstreek en de Haarlemmermeer niet op elkaar aansluiten qua schaal en 'robuustheid'. Dat is nu precies het aantrekkelijke van de Bollenstreek, dat de kleinschaligheid van het landschap nog niet overal is aangetast door wegen, woonwijken en industrieterreinen, zoals in het overgrote deel van Haarlemmermeer. Beide gebieden zijn onvergelykbaar qua cultuurhistorie, identiteit, economie, verstedelijking, recreatieve en toeristische beleving en laat dat vooral zo blijven.

Elke wegverbinding ten westen van de N208 maakt de weg vrij voor verstedelijking van de Bollenstreek. Nieuwe 'robuuste' infrastructuur zoals de Duinpolderweg vernielt het landschap en kan bovendien aanleiding geven tot woningbouw en verdere verstedelijking.

Geen Bollenstad!

In de Nota Voorkeursalternatief stellen de Gedeputeerde Staten dat een ruimtelijke reservering voor het tracé N208-N206 nodig is vanwege "economische en demografische ontwikkelingen" in de toekomst. Wij willen graag weten welke "demografische ontwikkeling" de beide provinciebesturen daarmee bedoelen. Er is immers geen bouwlocatie gepland in het noorden van de Bollenstreek, anders dan de in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport genoemde reservelocatie Pastoorlaan Hillegom, als reservelocatie voor de periode na 2030. Heeft die "demografische ontwikkeling" te maken met de recente oproep van minister Ollongren van Binnenlandse Zaken aan gemeenten om niet alleen binnen de reeds vastgestelde contouren te bouwen maar ook buiten de stadsranden en in het groen? Heeft die ontwikkeling te maken met de wens van de Metropoolregio Amsterdam, waaronder Haarlemmermeer, die zoekt naar mogelijkheden voor de bouw van vele woningen in de omgeving van Amsterdam?

Feit is dat projectontwikkelaars in de afgelopen decennia vele hectares bollengrond in handen hebben gekregen en dat zij hun kans afwachten totdat zij deze gronden kunnen benutten.

Hoe groter de ring is die de Duinpolderweg door de Bollenstreek trekt, hoe meer bollenland er binnen deze ring ligt dat voor de agrarische sector onrendabel wordt. Des te groter is dan de kans dat dit uiteindelijk leidt tot verdere verstedelijking van de Bollenstreek.

Zo ontstaat, zelfs zonder dat dat de bedoeling hoeft te zijn, een bouwlocatie van de duinen tot de Ringvaart. Dan ontstaat alsnog een Bollenstad waar vanaf de jaren '90 van de vorige eeuw tegen gevochten is.

Laat de Duinpolderweg niet de startbaan voor de verstedelijking zijn en geef de Bollenstad geen kans! Als dit niet de bedoeling is van de provincies en gemeentebesturen, zorg er dan voor dat deze ongewenste ontwikkelingen niet kunnen plaatsvinden en schrap de reservering voor het tracé ten westen van de N208.

F. Voorkeur CHG

NOG Beter 2.0

Het CHG is voorstander van kleinschalige lokale verkeersoplossingen die het landschap niet aantasten en die de kans op verstedelijking van de Bollenstreek zo klein mogelijk maken.

Onze voorkeur gaat daarom uit naar de variant NOG Beter 2.0, omdat die voor landschap, cultuurhistorie, landbouw en toerisme van de Duin- en Bollenstreek veruit de minst schadelijke variant is, die bovendien de minste kans biedt op verstedelijking.

Het verbaast ons dat de variant NOG Beter 2.0 geen serieuze kans heeft gekregen, want deze variant scoort in de MKBA op plaats 2 van de 7 varianten. In de Nota Voorkeursalternatief wordt NOG Beter 2.0 zelfs tot de drie meest kansrijke varianten gerekend.

Ook uit de brief van drs. Elof Nieuwenhuis van 18 januari 2018 aan de statencommissies Verkeer blijkt dat de variant NOG Beter 2.0 de meeste voordelen heeft.

Voordelen van de variant NOG Beter 2.0

- * Het cultuurhistorisch waardevolle landschap van de Oosteinderpolder en het recreatiegebied Weerlanerpolder blijven gespaard; de twee polders blijven één geheel;
- * Er is geen sloop nodig van villa's langs de Weeresteinstraat;
- * Er is geen sloop nodig van bedrijven op het bedrijventerrein Horst ten Daal;
- * Bij doortrekking van de Weerlaan naar de N205 krijgen de bedrijven daar een directe verbinding naar de N205 en hoeven zij niet langer via de N208 naar de N207 te rijden. Dit vermindert het verkeer op de Weerlaan, Weeresteinstraat, Van den Endelaan en Leidsestraat;
- * Een aquaduct onder de Ringvaart garandeert een continue doorstroming van het verkeer en is landschappelijk beter in te passen dan een hoge brug;
- * Doordat deze oplossing relatief ver van Zuid-Kennemerland ligt is er een minder aanzuigende werking van verkeer, waardoor de verkeersbelasting voor de Weeresteinstraat zal meevallen;
- * Zonder doortrekking naar het westen kan de Weerlaan de verkeersbelasting goed aan;
- * Door geluidsschermen en een aquaduct onder de Ringvaart kunnen de woonwijken nabij de Weerlaan beschermd worden tegen de gevolgen van mogelijk toenemend verkeer.

Samenvattend standpunt CHG

- * Wij wijzen zowel het voorkeurstracé (Zuidvariant) als de Middenvariant af. Niet kiezen tussen twee kwaden!;
- * Wij willen geen weg in het poldergebied en het bollengebied tussen Hillegom en Bennebroek;
- * Wij verzetten ons tegen ruimtelijke reservering voor een verbinding tussen de N208 en de N206 omdat nut en noodzaak hiervoor niet zijn aangetoond;
- * Wij zijn voorstander van doortrekking van de bestaande Weerlaan naar de N205 met een aquaduct onder de Ringvaart, zoals beschreven in Variant NOG Beter 2.0;
- * Wij zijn voorstander van verdubbeling van de N207 en de Elsbroekerbrug tussen N208 en N205;
- * Wij denken dat de oost-west-verbinding van Zuid-Kennemerland ook moet verbeteren. Dat kan door de geplande weg bij Zwaanshoek over de Ringvaart door te trekken naar de Glipperdreef;
- * Wij willen een integrale en samenhangende aanpak voor het auto- en fietsverkeer en het openbaar vervoer.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van het CultuurHistorisch Genootschap Duin- en Bollenstreek (CHG)

Alfred Pop, voorzitter

Zanderijlandschap tussen De Zilk en Vogelenzang, in het midden de Zilkerduinweg en de Tiltenberg.

Bijlage: Landschappen en cultuurhistorie m.b.t. de Duinpolderweg

In het gebied tussen Hillegom, Bennebroek, De Zilk en Vogelenzang komen verschillende landschappen voor, elk met hun specifieke kenmerken en cultuurhistorische elementen. De historisch geograaf dr. J.J.J. Beenakker heeft aangetoond dat er weinig gebieden zijn waar op een paar kilometer zoveel verschillende landschappen voorkomen. Gaande van oost naar west, van de Ringvaart naar de Waterleidingduinen komen we de volgende landschappen tegen:

1. De veenweidegebieden in de Oosteinderpolder en Weerlanerpolder

De Weerlanerpolder is gesticht in 1631, de Oosteinderpolder in 1653. Het landschap is er in honderden jaren niet wezenlijk veranderd en vertoont nog steeds het verkavelingspatroon uit de late Middeleeuwen. In beide polders stroomt een eeuwenoude watering, die in beide polders de Leeck heet. Dwars op die watering zijn de gronden verkaveld in regelmatige percelen met lange, smalle kavels (het Slagenlandschap).

In de Vosse- en Weerlanerpolder stroomt de Leeck van west naar oost; het verkavelingspatroon loopt daar in noord-zuid richting. In de Oosteinderpolder daarentegen stroomt de eeuwenoude Molensloot (de Leeck) van noord naar zuid. Daar loopt het verkavelingspatroon van oost naar west. In deze polder zijn ook nog oude pestbosjes aanwezig. De Oosteindervaart is gegraven t.b.v. de afzanding van het duingebied.

2. Het zanderijgebied Oostduin: Ten noorden van Hillegom vertakt de strandwal in een westelijke uitloper, waarop de N208 ligt, en een oostelijke uitloper die doorloopt tot aan de Zandlaan. Deze strandwal tussen de N208 en Zandlaan is in de 19de eeuw afgegraven voor de tuinbouw en bollenteelt. Dat is te zien aan de hooggelegen Zandlaan, Winterrustlaan, Bethlehemlaan en Kennemerbeekweg, die nog op oud duinniveau liggen en aan de zanderijsloten en hagen die kenmerkend zijn voor het zanderijlandschap.

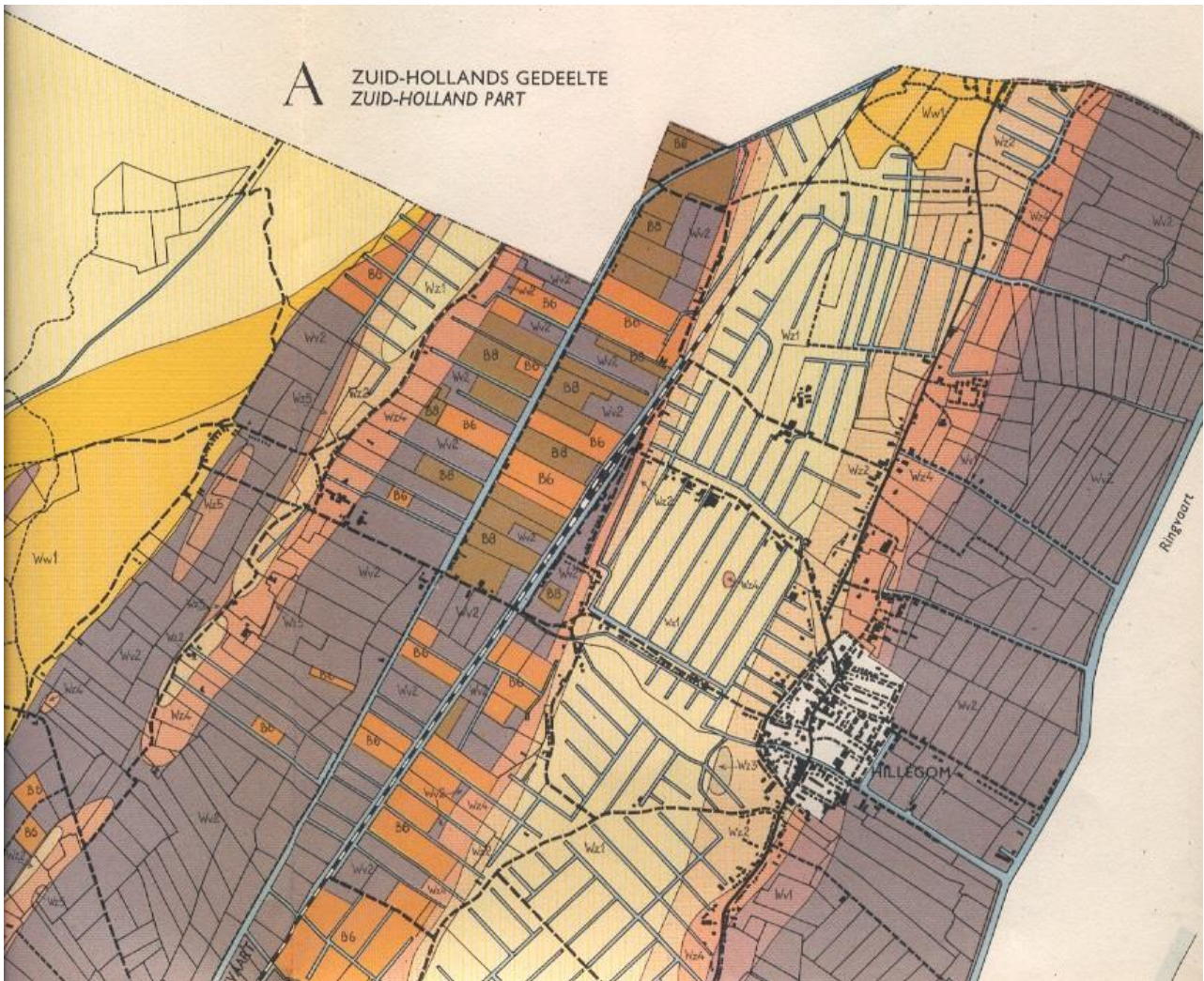
3. In het zanderijgebied ten westen van de N208 is de strandwal eveneens in de 19de eeuw afgegraven ten behoeve van de tuinbouw en bollenteelt. Dit zanderijlandschap strekt zich uit van de Weeresteinstraat en Haarlemmerstraat tot aan de 1^e Loosterweg. Het hoogteverschil tussen de bollenvelden bij de Nieuweweg geeft goed aan hoe hoog de strandwal oorspronkelijk was en hoeveel meter de strandwal is afgegraven. Deze steilrand is zeer waardevol. Op de driesprong 1^e Loosterweg-Margrietenlaan-Nieuweweg is nog een restant van het duin aanwezig. Ook dit zanderijlandschap heeft zanderijsloten en op sommige plaatsen staan hagen, die kenmerkend voor het zanderijlandschap.

4. Het Lokhorsterduin is het grootste niet-afgegraven gedeelte van de strandwal van Hillegom. Hier lag het voormalige landgoed Lokhorsterduin, waarvan de lanenstructuur met zeer oude bomen en de uitkijkeuvel (belvédère) nog in het landschap te vinden zijn. Dit landgoed werd vanaf 1925 ingericht als terrein van de “Vereniging tot Christelijke Verzorging van Geestes- en Zenuwzieken In Nederland” ofwel Psychiatrisch Ziekenhuis van Vogelenzang, later De Geestgronden en GGZ InGeest. Van deze psychiatrische instelling zijn in het terrein nog veel historische restanten aanwezig, zoals de begraafplaats en de aardappelvelden waar de patiënten werkten.

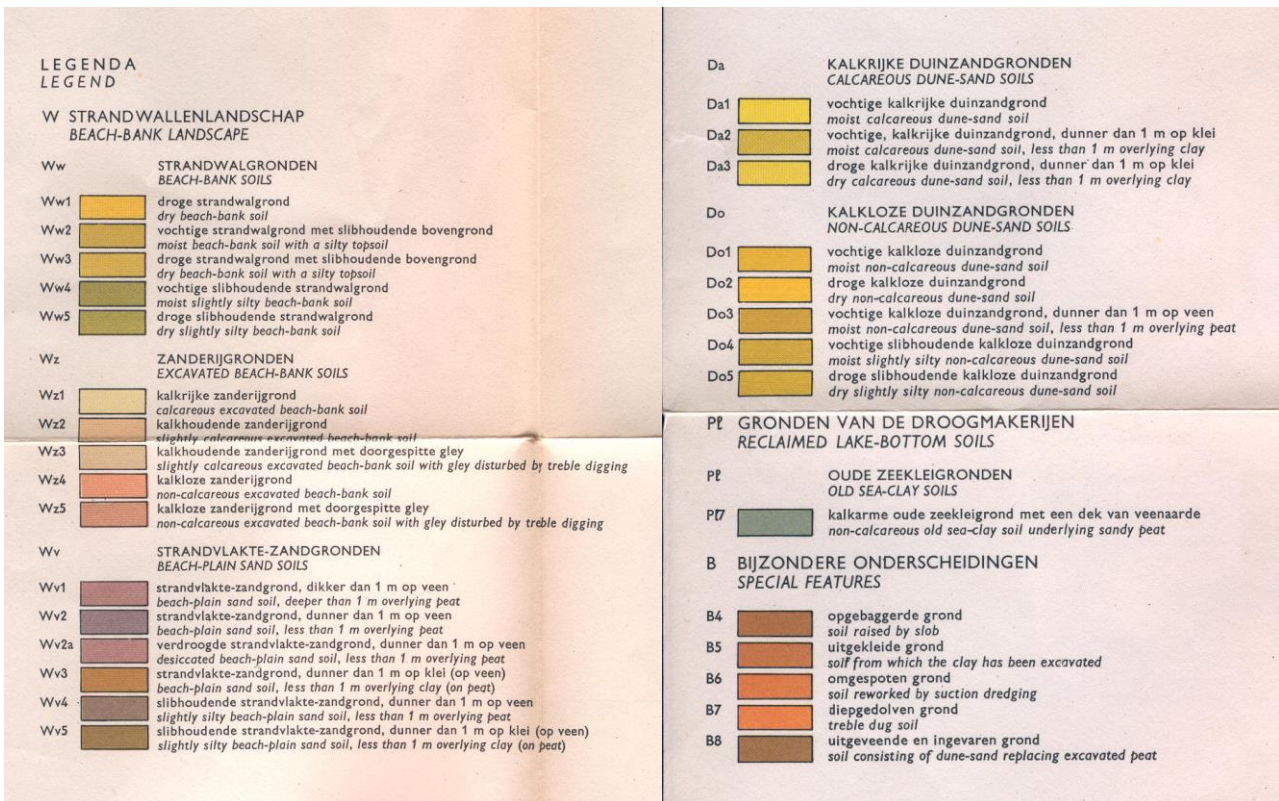
5. De in 1657 aangelegde trekvaart Haarlem-Leiden loopt als een kaarsrechte vaart door het landschap. Het tracé van de trekvaart volgt grotendeels de veenwateringen die voor 1657 al in de strandvlakte tussen De Zilk, Vogelenzang en Hillegom aanwezig waren. Het jaagpad langs de trekvaart, dat bij Hillegom tweemaal van oever wisselt, is verdwenen onder het wegdek van de Noorder Leidsevaart. De Bartenbrug ligt nog op de oorspronkelijke plaats. De spoorlijn kruist de trekvaart bij de Traliebrug in Vogelenzang.

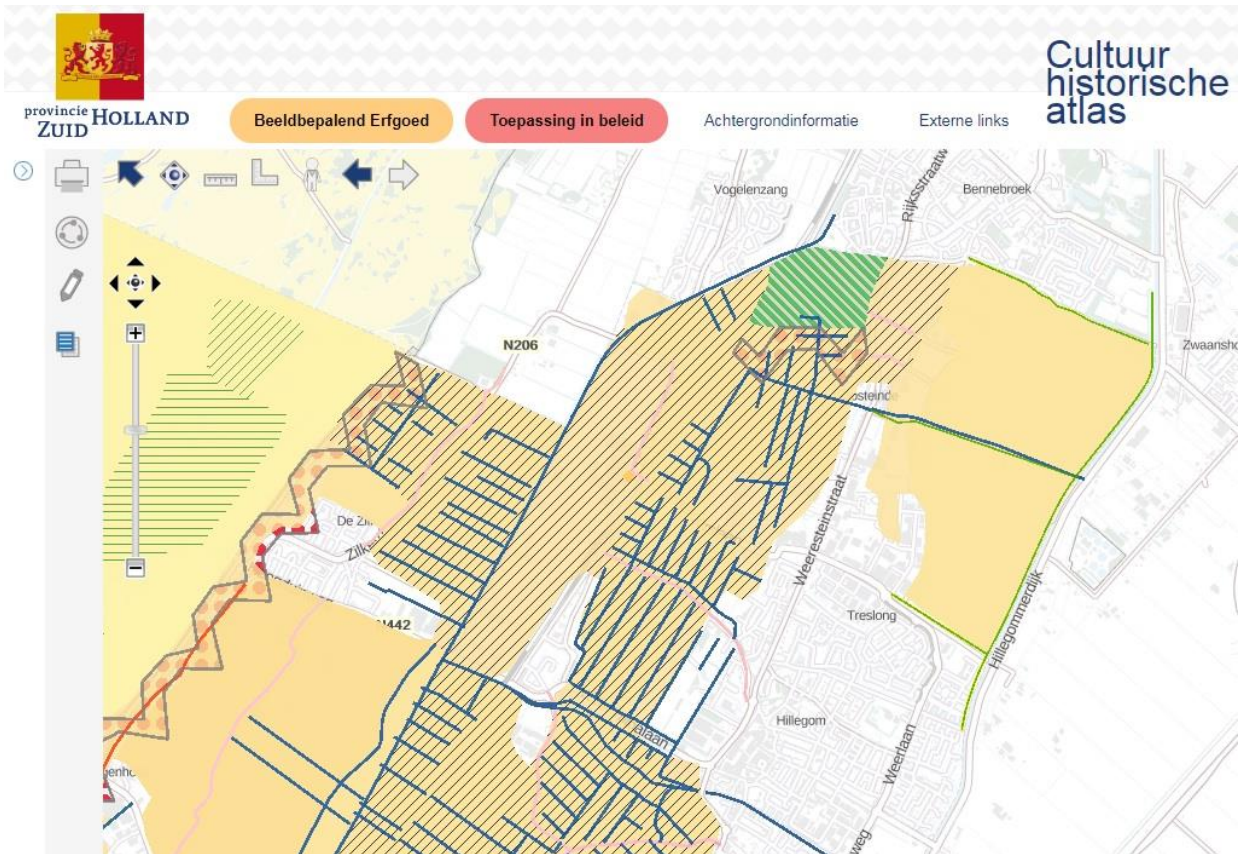
6. De strandvlakte tussen De Zilk, Vogelenzang en Hillegom is vanouds een gebied met een veenlaag. Dit gebied is in de loop der tijd omgezet tot bollengrond door het zand naar boven te halen. Hierdoor is dit ook een eersteklas bollenteeltgebied geworden dat bijdraagt aan het bollenareaal en aan de openheid en toeristische aantrekkelijkheid van Hillegom, De Zilk en Vogelenzang.

7. De Tiltenberg is het laatste gedeelte van de strandwal van De Zilk. Doordat hierop een klooster is gevestigd, is dit oorspronkelijk duingebied niet afgegraven. Dit in tegenstelling tot de bollenvelden eromheen, die op eersteklas zandgrond liggen. Het zanderijlandschap is daar niet verrommeld met kassen en bedrijfsgebouwen. De steilrand van de duinen vormt een groot contrast met de lager gelegen bollenvelden en geeft goed aan hoe hoog de strandwal oorspronkelijk was en hoeveel meter de strandwal is afgegraven. Deze steilrand is zeer waardevol.

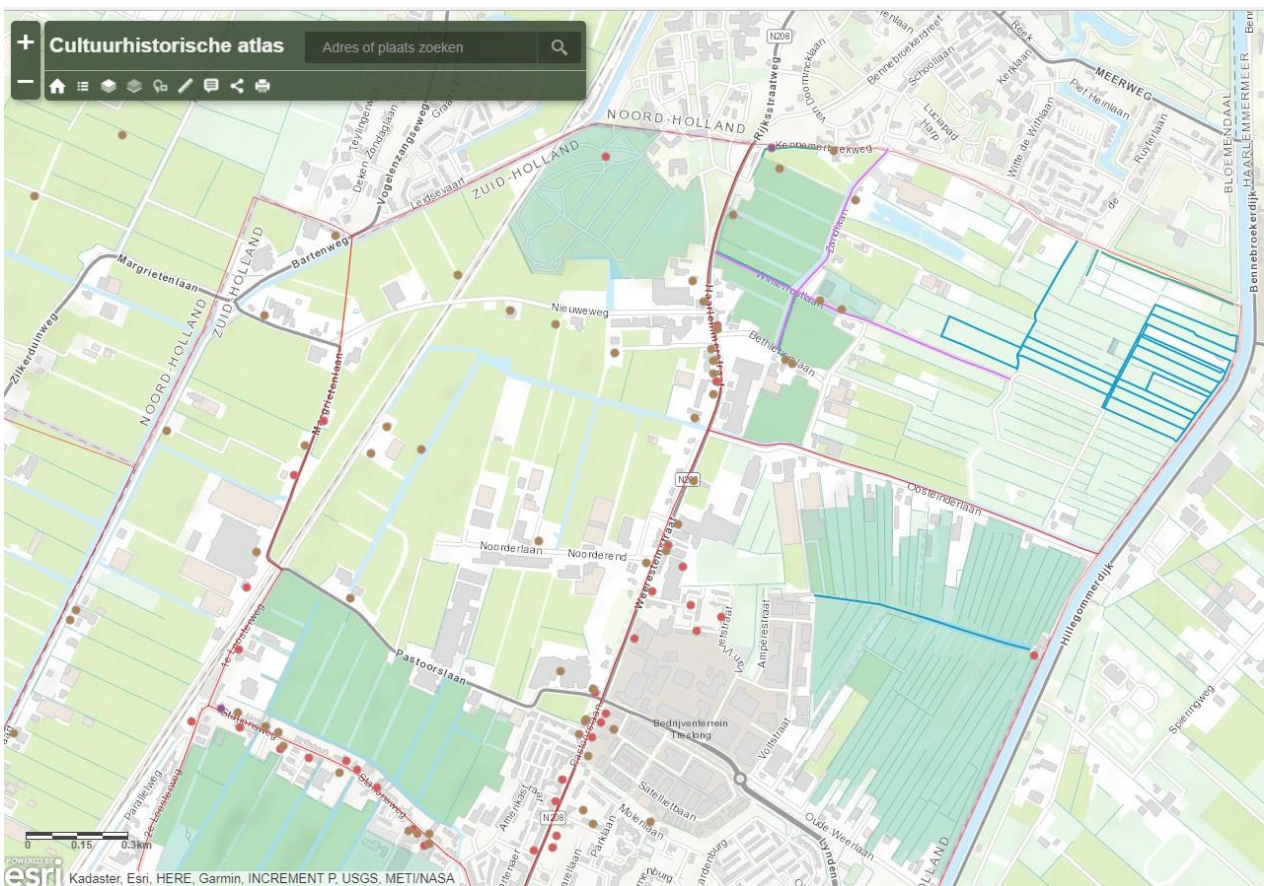

Gedeelte van de Bodemkaart van de Bollenstreek (Van der Meer, momentopname 1952).

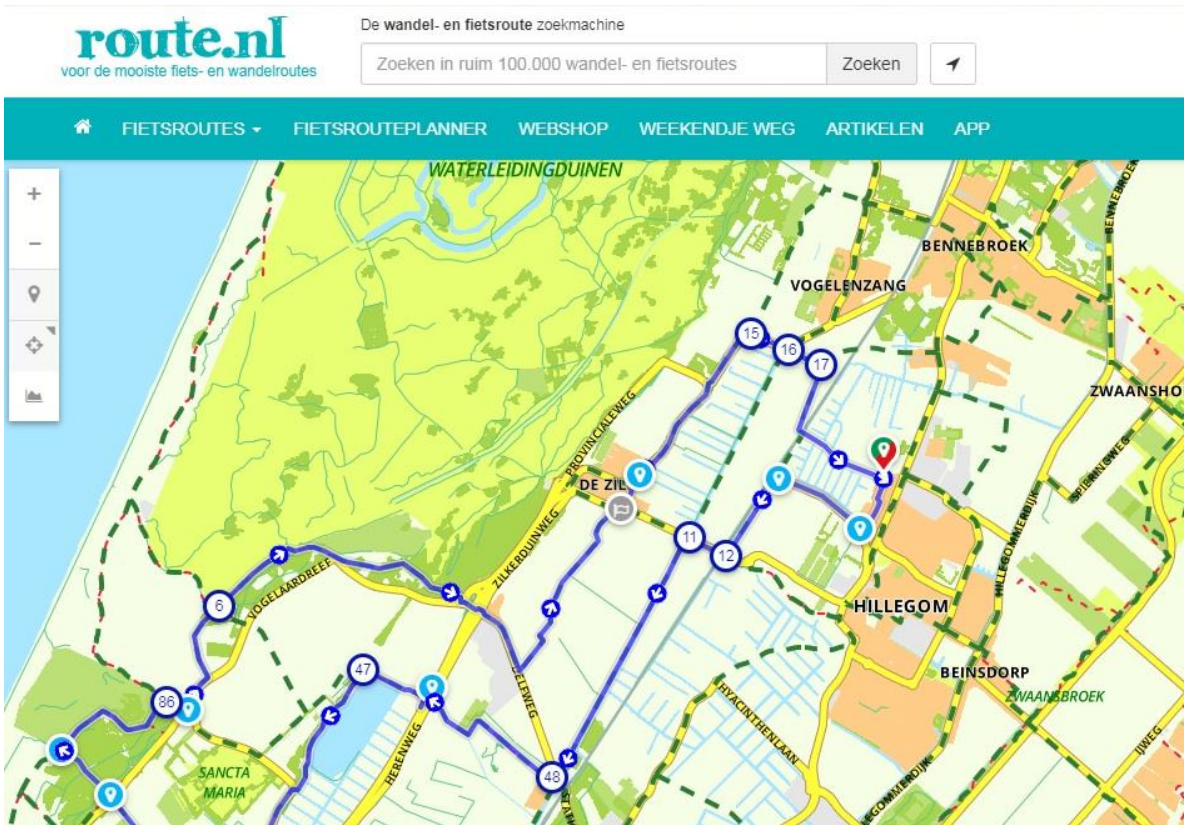
Kenmerken en waarden landschap. Provinciale Cultuurhistorische kaart Zuid-Holland (PZH, 2018) www.zuid-holland.nl/onderwerpen/landschap/cultuur-erfgoed/cultuurhistorische

Waardevolle landschappen en cultuurhistorische landschapselementen. (Cultuurhistorische Atlas Duin- en Bollenstreek, CHG 2018) www.cultuurhistorieduinenbollenstreek.nl

De brede strandwal bij Hillegom vier eeuwen geleden, met aan de oostkant daarvan polders, o.a. de Weerlanerpolder en de Oosteinderpolder (1615).

Fietsknooppuntenroute door het gebied tussen De Zilk, Vogelenzang, Hillegom en Bennebroek.

De Weerlanerpolder en Oosteinderpolder in Hillegom vanuit het zuiden, voor de herinrichting in 2014. Onderaan de Weerlaan, in het midden van de Weerlanerpolder de west-oost lopende Leeck. Verder naar het noorden de Oosteinderlaan en de Oosteinderpolder richting Bennebroek, met de noord-zuid slingerende Leeck of Molensloot, die uitkomt in de Oosteindervaart.

De Weerlanerpolder vanuit het noorden, na de herinrichting als natuur- en recreatiegebied in 2014.

De Oosteinderpolder Hillegom, met de Leeck of Molensloot die uitkomt in de Oosteindervaart.

Bollengebied ten oosten van de Zandlaan in de Oosteinderpolder.

De Winterrustlaan, hoek Zandlaan in het Zanderijgebied Oostduin in Hillegom.

Het Lokhorsterduin gezien vanaf de hoger gelegen Nieuweweg in Hillegom, nabij de spoorlijn.

Oude beuken in een lanestructuur in het Lokhorsterduin in Hillegom.

Bollenvelden op de strandwal tussen de Pastoorslaan en Nieuweweg in Hillegom.

Bollenvelden op de strandwal tussen de 1^e Loosterweg en de spoorlijn in Hillegom.

Bollenvelden tussen de Noorder Leidsevaart en Zilkerduinweg in Hillegom en De Zilk.

Bollenvelden nabij de Tiltenberg en 2^e Doodweg in Vogelenzang.

Bollenvelden nabij de Tiltenberg en 2^e Doodweg in Vogelenzang.

Marca Bultink Communicatie | Cultuurhistorie

In opdracht van het CultuurHistorisch Genootschap Duin- en Bollenstreek, februari 2018.

